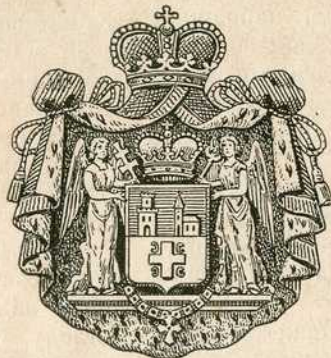

СРПСКИ СИОН

Год. VII.

Број 24.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 15. јуна 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство господин епископ Пакрачки *Мирон Николић*, благоизволео је пароха у Горњим Средицама јереја Светозара Грубача одликовати црвеним појасом.

Његово Високопреосвештенство, господин епископ Вршачки *Гаврило Змејановић*, благоизволео је први дан св. Духова о. г. Гаврила Ананијевића рукоположити за ђакона.

ПРЕДЛОГ

СРПског ПРАВОСЛАВ. НАРОДНО-ЦРКВЕНОГ
САБОРСКОГ ОДБОРА

ЗА

НАРОДНО-ЦРКВЕНИ УСТАВ

Источно-православне српске цркве у опсегу српске митрополије у земљама угарске круне

Опште одредбе.

§ 1. Источно православна српска црква, која се у земаљским законима грчко-источном назива и за коју овај народно-црквени устав важи, обухвата источно-православни српски клир и народ у опсегу српске митрополије у земљама угарске круне.

§ 2. Област митрополије српске састављају подручне јој епархије, а појединим епархијама, као црквеним областима, саставни су делови: црквене општине и манастири.

Митрополија и сваки саставни део јој има своје народно-црквено заступство и своју народно-црквену управу.

Према овом народно-црквени органи су:

1.) у црквеној општини: црквена скупштина, црквени одбор, школски одбор и парохиско свештенство;

2.) у манастиру: сабор манастирског братства, манастирско настојатељство и манастирски економат;

3.) у епархији: епархијска скупштина, епископ (архиепископ), епархијски управни одбор епархијски школски одбор и епархијска конзисторија;

4.) у митрополији: српски народно-црквени сабор, митрополит-патријарх, митрополијски управни савет, митрополијски школски савет и митрополијски духовни савет.

§ 3. Православни српски народ у опсегу митрополије српске властан је уз врховни надзор Његова Величанства, који се врши уставно, да поставља народно-црквене органе своје и да по овим органима самостално решава, уређује и управља послове своје цркве, школе, просвете и добротинства, као и на ове односних завода, фондова, заклада и добара.

Црквена власт у духовним, наиме догматичним, вероученим, обредним и литургијским ства-

рима, и у стварима црквене дисциплине, припада источно-православној српској јерархији, која ту власт врши преко епархијских консисторија, митрополијског духовног савета и у највишем степену преко архијерејског синода.

§ 4. Законодавну власт у свима народно-црквеним пословима врши, уз врховни надзор Његова Величанства, православни српски народно-црквени сабор, као заступство српског православног народа у опсегу српске митрополије у тим пословима.

§ 5. У уређивању послова, који засецају у црквену власт и српске православне јерархије и српског православног народа, суделују споразумно црквено-јерархијски и народно-црквени органи у смислу овога устава.

§ 6. Митрополија и сваки саставни део јој самостално решава, уређује и управља своје послове у границама овога устава и других народно-црквених уредаба и законитих наредаба народно-црквених власти.

§ 7. Митрополија и сваки саставни део јој, даље задруге, породице и поједине особе имају право уз одобрење врховне народно-црквене школске власти основати источно-православне српске школе сваке врсте од најнижег до највишег степена као и просветне и добротворне заводе и поставити им наставничко, односно чиновничко особље, ако искажу: да могу испунити законито прописане захтеве, нарочито да имају довољно средстава за њихово издржавање.

Свака источно-православна српска школа или завод има се устројити обзиром на постојеће земаљске законе по прописима народно-црквеног школског закона и ставити под управу и надзор народно-црквених школских власти.

§ 8. Митрополија и сваки саставни део јој по својим органима самостално управља уз врховни надзор Његова Величанства својим или повереним му фондовима, закладама и добрима и употребљава их према одређеној цели.

Све ово имање, као и добра учитељска парохија, епископија и архијерејска, која уживају учитељи, пароси, епископи и архијерејски и митрополит-патријарх српски, даље добра појединих завода, школа, цркава, фондова и заклада, јесу народно-црквена добра и као делови целине стоје под врховним старатељством митрополита-патријарха српског и под заштитом српског народно-црквеног сабора.

По томе ако престане која област или саставни део јој, припада имање му поступно вишем саставном делу односно митрополији српској; ако престане која црква, школа или завод, припада имање му надлежном саставном делу. Изузимају се редукцијом парохијског свештенства залишним постале парохијске сесије, које припадају митрополијском јерархијском фонду.

Надлежни народно-црквени органи уз одобрење своје врховне власти односно српског народно-црквеног сабора и Његова Величанства

одређују цел, на коју ће се залишним постало народно-црквено имање употребити, у колико је за такав случај основна писма или статуту не одређују.

§ 9. Сваки је орган у делима управе, судства и дисциплине, поступно подређен непосредно вишем а посредном врховном по делокругу му надлежном органу.

Врховне народно-црквене власти решавају коначно у последњем степену у свима случајевима а ниже народно-црквене власти решавају само у толико, у колико им је одлука обележена као коначна.

Решења, што се у смислу овога устава не могу даље позвати, могу се са гледишта државног надзорног правног круга подврћи вишем разгледу само онда, ако интересоване странке поднесу жалбу за 30 дана, рачунајући од дана уручења, и влада може таква решења уништити уз наређење новог поступка само у том случају, ако су донесене можда надлежно и противно земаљском закону.

Правоваљана решења по истоку горе одређеног рока не могу више бити предметом вишега разгледа.

10. Сваки орган властан је, уз одобрење своје надлежне поступно више власти, у обиму свога делокруга, установити посебни статут о својим пословима и посебна упутства за своје чиновнике у границама § 6 овога устава.

§ 11 Сваки орган има право своје жеље, жалбе и предлоге, што се тичу послова или очувања права народно-црквене аутономије, надлежном вишем органу ради даље расправе или непосредно српском сабору ради решења подносити.

§ 12. Свако народно-црквено заступство има право уз одобрење своје поступно више власти разрезати прирез на народ у своме опсегу, да подмири своје потребе, но у случају, да се прирез разрезује на дуже од једне године, или да се може путем државне управне власти екsekутивно истерати или ако се простире на цео опсег митрополије, потребна је дозвола Његова Величанства.

§ 13. Свака власт сама извршује одредбе уредаба, наредбе, одлуке и пресуде своје и сама побира своје црквене, школске и друге приходе и пристојбе, као и прирез на народ; ну у колико не би биле у стању, могу потражити, да им државна управна власт у томе помогне или да иста сама поступи, што им ова не може одрећи.

§ 14. Свима органима је расправни и пословни — унутрашњи и спољни — језик: српски са ћирилицом, уз одржање одредаба дотичних земаљских закона нарочито 44. зак. чл. од 1868. и од 14. маја 1887. године.

§ 15. Свака власт има свој званични печат са натписом својега имена и са ликом својега светитеља, а епархијске и митрополијске народно-

www.unilib.rs
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

црквене власти са грбом епископије односно митрополије.

Народно-црквена је застава: црвено-плаво-бела, у среди са грбом митрополије, који обухвата све три боје.

§ 16. Само српски народно-црквени сабор може мењати овај устав и друге сабором донесене и највише потврђене уредбе уз одобрење Његова Величанства.

Свака овака промена ступа у живот после обнародовања, а њој противне одредбе стављају се ван крепости.

ГЛАВА ПРВА

ЦРКВЕНА ОПШТИНА

§ 17. Источно православна српска црквена општина је заједница породица и појединих особа источно-православне вере у одређеном опсегу једног или више места, којој је смр да издржава своју цркву и школу, свештенство и учитељство и да се стара о потребама своје цркве и школе.

§ 18. Места, која броје најмање 600 душа источно-православне вероисповести, и имају своју цркву; а исто тако и она места, која броје мање од 600 душа, али су своју цркву и школу до сада издржавала или их у напредак буду могла издржавати из црквених или других извора и прихода, дужна су сачињавати самосталну црквену општину.

§ 19. Места са мање од 600 душа имају се по правилу с другима у једну црквену општину удружити.

Ну ако источно-православно српско становиштво таког места исказе, да може само за себе одговарати обвезама, које су у §-у 18. прописане, може постојати као самостална црквена општина.

У колико би се пак у појединим местима са мање од 600 душа, која нису у стању поменути обвезама одговорити, показала потреба, да се као самосталне општине одрже, има им се прибавити на то потребна припомоћ из дотичног народно-црквеног фонда.

§ 20. У једном месту постоји само једна црквена општина, ма колико било цркава у њој

§ 21. Више мѐста, од којих свако за се није у стању своје цркве ни школе издржавати могу се удружити у једну црквену општину, ако се у том сложе; ако пак једна црквена општина потражи, да се с другом удружи, а ова на то не пристане, решава о том епархијски управни одбор по преслушању обе стране.

§ 22. Више мѐста, која су удружена у једну црквену општину, могу се раздружити и образovati свако за се самосталну црквену општину, ако се скупштина црквене општине у том сложи и ако се исказе, да и после деобе може

свака страна одговорити захтевима, који су прописани у § у 17.; а ако се скупштина црквене општине у том не сложи, решава епархијски управни одбор.

§ 23. Закључак како о удружењу виша мѐста у једну црквену општину, тако и о раздружењу и образовању нових самосталних општина, као и подели црквеног и школског имања, може се извршити тек по одобрењу епархијског управног одбора; а у колико би против решења овога поднесен био у законитом року позив, тек по одобрењу митрополијског управног савета.

§ 24. Сваки Србин источно-православне вере мора бити члан једне источно-православне српске црквене општине онога места, у којем стално станује; а ако у том месту такве општине нема, онда друге које оближње источно-православне српске црквене општине.

§ 25. Сваки Србин источно-православне вере, који се настани у општини, у којој није рођен, дужан је, да се у року од шест недеља дана од настањења пријави надлежном пароку, који је дужан о том известити црквени одбор.

§ 26. Сваки члан црквене општине има праго на уживање цркве, школе и других користи, које су члановима општине намењене; али је уједно сваки члан црквене општине дужан сносити све терете за црквене и школске потребе, које установи црквена скупштина или виша народно-црквена власт.

Ови терети за црквене и школске потребе имају се подмиривати у оној црквеној општини, у којој је ко настањен; ну ова црквена општина ће учинити на појединце разрез ради подмиривања тих терета обзиром и на оно имање, које се налази и у другој односно другим цркв. општинама.

Свештеници и учитељи источно-православних српских народних школа носе општинске терете само од својег приватног поседа.

§ 27. Чланови црквене општине, уведени у сталан списак општинских бирача (§. 31.), као изборна скупштина, бирају:

- 1.) чланове црквене скупштине;
- 2.) пароха, парохијског помоћника и ђакона;
- 3.) учитеља, учитељицу и забавиљу.

§ 25. За обављање послова црквене општине постоје:

1. црквена скупштина као заступство црквене општине;
2. општинске власти, на име а) црквени одбор б) школски одбор и в) парохијско свештенство.

(Наставиће се).

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Архипастирска посланица
Олфорцанима.*

Приликом њихова сједињења с православном црквом.

Многу же вы братіе, блюдитеся ѿ творацихъ распри и раздоры, кромѣ оученія, ѣмѣже вы наѣчистесѣ, и оуклонитесѣ ѿ нихъ (Рим. 16, 17.).

С таквим се речима обрађаше некада св. апостол Павле младој римској цркви, у крилу које се, као и другим помесним црквама онога доба, рађаху разне несугласице, које изазиваше или то, што сами хришћани јасно не појимаху верске истине или долажаху од злонамерних људи, који се одделише од верског јединства, од душевних људи, а не духовних, од људи, који у то време обеђаваху другима слободу, а међу тим сами беху робови трулежа (Јуд. 19; 2. Петр. 2., 19. 10.—14). Апостол Павле не тражи само од римских хришћана, да се свега тога пазе и држе само науке, коју им предадоше св. апостоли, већ их шта више — моли.

Примајућ вас сада у крило једне, свете, саборне и апостолске цркве, од које су некада ваши дедови и прадедови, а по њима и ви, отргнути лукавством и насиљем, — шта вам и ја могу рећи друго на поуку, осим истих речи св. апостола Павла римским хришћанима?! — С тога вас и ја, браћо, молим — блюдитеся ѿ творацихъ распри и раздоры, кромѣ оученія, ѣмѣже вы наѣчистесѣ, и оуклонитесѣ ѿ нихъ!

Те вам апостолске речи понављам с особитим наглашавањем, јер, прво, знам одакле долазите, а друго, с тога, што сам у неколико видио, шта се и у нас недавно догађало.

Ви нам долазите оданде, од куда само и долазе гласови о „распрама и раздорима“, где још нема мира и љубави не само међу стадом, већ и у пастира . . . Божја же, рећи ћу вам речима истога апостола Павла, ѣда какѡ пришедѣ, не ѡцѣкѣхъ же хоцѣш, ѡбращѣш васѣ, и ѡз ѡбращѣсѣ вамѣ, ѡкова же не хоцете: да не какѡ (вѣдѣтѣ) рвеніа, зѣвисти, ѡрости, рети, клевети, шептѡніа, киченіа, нестрѡеніа (2 Кор. 12., 20.). С тога, да избегнете све то, све оно, што је било тамо, већ сад —

* Предео с руског С. Славков у Режеву.

оставте, заборавте, — почните нов живот уз потпун преображај . . . Помислите само на то, да не долазите у наше друштво лукавством и обманом, него добре воље, — да вам није нико никаквих обеђања никада дао, нити вам даје, — да прелазите у крило св православне цркве само с тога, што сте се уверили о заблудима уније и папства, а увидили истину у православљу. Даље. Ви обеђасте, и то не један пут, да ћете издржавати своју цркву, своју школу и свештенике, ништа не тражећи од руске владе, т. ј. својим средствима. И то не заборављајте, да не бисте, у противноме случају, упали у какве било расипе и несугласице. И тако, љубазни, по што вам ово напоменух, велим вам опет речима апостоловим, али сад Петровим — предвѣдѡщиѣ хранитесѣ, да не летнѣю везаконныхъ свѣдени бывше, ѡпадете своегѡ оутвержденіа (2. Петр. 3, 17.).

Унија је много унела у верску науку некад православних Русина и Словака заблуда, па чак и јереси; гледајте сада, да се очистите од те нечисте латинске пене, учећ истине православне вере читањем православних књига, — разговарајућ се с православним пастирима и учитељима . . . Посматрајте, шта се и како свршује у православним црквама, — па се брините, како ћете и сами у свему ићи за тим!

Кад су ваши дедови и прадедови прелазили у унију, Рим им је обеђао, да ће им све неповређено чувати: и обреде православне цркве и верску науку; тада се тражило од онијех, што прелазе, да само признаду римскога епископа (папу) за врховног архипастира — и ништа више! Но ево већ прође од тога времена триста година — па шта сад видимо?! У вас наказише не само верску науку, већ чак и саме обреде . . . Православни ваши преци никада не знађаху ни признаваху, да је римски папа видљива глава цркве, намесник не само Христов на земљи, већ и тројединог Бога, — они знађаху само, да је римски папа исто тако архијереј као и сви архијереји, да је он, (према 28. прав. четвртога васељенског сабора Халкидонског), по величини власти једнак цариградскоме патријарху, — а сада?! Сад су већ и аустријским Русима језујити убили у главу, да папа није само први свештеник, већ и цар, да је он намесник божји на земљи, — да је непогрешив и т. д. Прије су ваши дедови и прадедови читали символ вере, — као и ми без

WWW.UNILIB.RS
 додатка у осмоме члану. **И** **в** **д** **с** **х** **а** **с** **в** **а** **т** **а** **г** **о**,
 без дометка „**и** **ѿ** **С** **ы** **н** **а** **и** **с** **х** **о** **д** **а** **ц** **а** **г**“ (Filioque), а
 сад су те речи унете и у ваше молитвенике . . .
 Али узмите своје старе молитвенике, погледајте
 у њих, да ли ћете наћи тамо тај додаток, који
 је јерес римске цркве и који источна црква
 није никада примила?

Ваши преци, ма да су већ били прешли у
 унију, за дуго нису знали — о чистишћу,
 индугенцијама (опроштање гријеха за новце),
 за догмат о непорочном зачећу св. Дјеве Ма-
 рије (immaculata), за то, да се свештеници не
 смеју женити и др. и др; — а сада?! Сад је
 то већ све полагано уведено и у ваш кати-
 хизис и у практику, ето, на пр. овде — у
 Америци нагоне унијатске свештенике, да се
 не жене као и латински патери, — као да је,
 тобож, тајна брака грешна и да каља друге
 тајне, које свршује свештеник!

Тако се искварише у кукавних унијата
 римски папе и њихове слуге — језуити! Сад
 ето — чује се — отимају им и рођени језик у
 богослужењу, замењујући га мађарским у Угар-
 ској, а латинским или пољским у Галицији!

Пре су руски унијати имали право вас-
 питавати своје свештенике у руским семина-
 ријама, а сад су и њих узели језуити у своје
 руке, те већ васпитавају руске свештенике посве-
 латински, тако да одатле излазе свештеници ни
 налик на пређашње унијатске свештенике . . .
 већ праве латинске удворице. Но је ли с тога
 сва та унија само проста обмана, или како се
 ви изражавате „цигански посао“?! Да, то је
 „цигански посао“ — и ништа више. Она не
 може довести спасу, јер води паду установа
 св. васељенских и помесних сабора, које заме-
 нити или изменити нико не може под страхом:
 — клирици — збацивања с чина, а световни
 — одлучења од цркве.

У 7. правилу 3. васељенског сабора ево
 шта на пр. читамо: „Да се не допусти никоме
 проповедати или писати или састављати другу
 веру, осим оне, коју одредише св. оци у граду
 Никеји, што их сабра Свети Дух. А који се
 усуде саставити другу веру: епископ да остане
 без епископства и да се збаци; клирик исто
 тако нека се избаци из клира; а ако је све-
 товњак — нека се преда анатеми, као што је
 речено. У 1. православног 6. васељенског са-
 бора — пошто су св. оци изложили у кратко
 верску науку пређашњих св. сабора, — за-

кључују овако: „ако ко било од свих не
 држи и не прими споменутих догмата побо-
 жности, да не само да мисли и приповеда, већ
 покушава и да иде противу њих; тај нека
 буде проклет по прије састављеној наредби
 пред споменутим и блаженим оцима и из хри-
 шћанског друштва, као туђ, нека се искључи
 и избаци. Јер смо ми, обазире се на оно,
 што је прије одређено, савршено решили, —
 да нити што му драго додајемо, нити одузи-
 мамо . . . никаквим начином.“

Сада судите сами, под што потпадају они,
 који изменише 8. члан символа вере, који
 уведоше нове верске догмате о безгрешном
 зачећу, о чистишћу, поглаварству папину у
 цркви и о његовој непогрешивости и т. д.!

Тамо, у староме крају¹⁾ — папе исква-
 рише веру и обреде наше цркве, а овде и
 унијатски свештеници почеше извртати правила
 св. отаца и сабора, — па чак и световњаци . . .
 Ево примера: свештеници, против 15. и 39.
 правила апостолског, својевољно прелазе с једног
 места на друго, а председник „седињења,“ неки
 Иван Смит чак издаје и циркуларе свему уни-
 јатском свештенству и световњацима, — па и
 у погледу црквених дела . . . На чему је осно-
 вана та самовоља, — на каквим правилима²⁾?

Прошле је године тај председник издао чак
 под својим потписом циркулар, којем је изме-
 нио време празновања светитеља Николе, пре-
 несав тај празник у недељу (ове године, сре-
 ћом, већ нема његова потписа под сличним
 циркуларом!). То је већ чисто папски! Тре-
 бало би још, да исти председник одређује
 свештенике на места и запређује им свештену
 службу! . . . А погледајте у правила, не само
 у она на која гледа О. Сабов, већ у она св.
 Отаца — па ћете видети, какове тешке грехе
 чине ти људи, кад раде тако, како заиста раде!

Не жалите, што ете оставили самовољне
 зборове и прешли у православље . . . **Царство**
раздѣлишесѧ на свѧ, по Спаситељевој речи, —
запѣстѣтежѧ (Мат. 12., 25) — мислимо, да и
 сви ти „савези“ и „сједињења“ тако једни друге
 гледајућ у својим жалосним органима, — не ће
 дуго трајати и неће им ни трага остати, па
 чак, и ако их нико не узнемирује, ако само у
 њима и даље узвладају као до сада, распре и
 раздори.

¹⁾ Т. ј. у Европи. Примедба преводиочева.

²⁾ Гледај на овај случај, 64. пр. шестога васељенског сабора.

А сад се Вама обраћам с речју, много-поштовани оче Григорије³⁾! — Нећу да од Вас кријем: врло сам нерадо од Вас примио молбу, — то сте у неколико и сами видели — у погледу Вашег сједињења с православном црквом. Узрок је томе ваше пређашње владање према православној цркви и руској влади . . . Да, Ви сте нам нанели много туге и жалости својом „Свободом“, коју би правилније било назвати „незаузданом самовољом.“ Само једна Ваша, врло симпатична црта склонила ме је у Вашу корист, то је Ваша љубав за сиротог, заборављеног и потиснутог Русина . . . Ја сам слушао од тих добрих људи, да сте Ви с њима делили последњи залагајчић хлеба, — те то је у мојим очима учинило Вашу личноост више симпатичну него сва ваша филозофија . . . Слушајући од убогих људи о Вашој љубави за браћу, ја не помишљах само један пут: не може бити, да је тај човек сасма зао; невероватно он није такав, каква га себи представљам по његовој „Свободи“. . . Кад ми се јависте, рекосте, да хоћете од Савла да постанете Павле, — т. ј. од мучитеља православне цркве — њезин слуга, који све за њу жртвује и као доказ тога, пристадосте на све моје услове међу којим је главни: бити „неплаћен мисионар“, што сам вам предложио због ваших непрестаних напада на наше мисионаре, — док сте још били уредник „Свободе“. . . Сећајте се свога обећања и чврсто се држите намере, коју сте означили.

Призивајућ на Вас сад божји благослов, искрено и од свега Вам срца желим, да се трудите у славу Божју на њиви православне цркве и да загладите пређашње своје грехе против ње! Од мене Ви, осим најбољих жеља и братске љубави у Христу, нећете добити ништа више!

И тако с Богом и будите здраво!

Призри сз небесе, Боже, и виждз, и посѣти виноградз сей, и оџтверди њ, ѓгоже насади десница Твоа. Аминз.

У гр. Сан-Франциску, 13/25 дец. 1896. г.

Николај,

епископ алеутски и аљашкински.

³⁾ Свештеник бивших унијата, који највише заслуге има, те се толико стотина душа поврати на прави пут.

Примедба преводиочева.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Југ Станикић парох.

(Наставак.)

IV.

О св. дому молитвеном. —

Од како је века и у веку света, на свету људи, а у људи вере — увек су људи имали нарочито место, где су се Богу молили, и то не сваки за се и појединце, него скупно и заједнички. —

Богу се молити беше јесте биће и остаће потреба душе вером прожмане. Човек, као створ Божји, и дужан је молити се Богу, творцу своме. Да се Богу моли на то нуди и позива човека прошлост и будућност. За прошлост одаје човек Богу захвалност на бићу¹⁾; за будућност пак шаље човек Богу молбу за одржање.²⁾ Како је садашњост човечија и одвише кратка, јер човек живи само један трен: то настаје за човека дужност и потреба, да се сваког часа Богу моли; да своју молитву, свој побожни разговор душе са Богом преноси и продужује с трена на трен, с тога св. апостол Павле и опемиње вирне, да се „моле Богу без престанка“ (I. Сол. 5, 18.) Тој нашој непрестаној молитви ништа не смета наш свакидашњи рад, јер исти апостол вели: „Ако једете, ако ли пијете, ако ли друго што чините, све на славу Божију чинити“ (I. Кор. 10., 31.); па ако се ми при раду и не можемо молити без престанка телом: устима и спољашњим видљивим знацима, али се можемо „молити Богу духом без престанка“ (Ефес. 6., 18.); а већ и сама добра дела наша Богу су молитва. —

Човек се, дакле, може, па се доиста и моли Богу двојако: или засебно и скривено, или у скупу и јавно. Оба та начина мољења Богу налазимо ми и у св. писму. Христос Спаситељ у проповеди својој са горе учи „народ“: „И кад се молиш Богу, не буди као лицемјери, који радо по зборницама и на раскршћу на улицама стоје и моле се, да их виде људи. Заиста вам кажем, да су примили плату своју. А ти кад се молиш, уђи у клијет своју, и затворивши врата своја, помоли се оцу својему, који је у тајности: и отац твој, који види тајно, платиће теби јавно.“ (Мат., 6., 5.—6.) Но има времена, прилике и случајева, да човек

¹⁾ и примљени добротинствима;

²⁾ и продужење милости и неускраћење помоћи.

осећа у себи потребу душе, да се на само Богу помоли. Тако је Христос Саситељ наравивши са 5 лебова и 2 рибе око 5 хиљада душа, и отпустивши нарањени народ а отплавивши лађом и ученике своје, „попео се на гору сам, да се Богу моли“ (Мат. 14., 23.). Исто је то чинио и пред сами час своје предаје „у руке људи грјешника“ (Лука, 24, 7.), када је са својим ученицима дошао „у село, које се зове Гетсиманија,“ те од њих свију изабрао њих тројицу „Петра и оба сина Зеведејева“ и пошао „да се Богу помоли“; па оставивши и њих тројицу од њих се удаљио и сам самцит се топло Богу помолио. (Мат. 26., 36.—39.)

Но баш Христос, син Божји, који је учио, па и налагао, да се ваља „у затвореној клијети“ Богу молити, те који се и сам у извесним приликама на само Богу молио, рекао је и тврдио: „Још вам кажем заиста: ако се два од вас сложе на земљи у чему му драго, за што се узмоле даће им отац мој, који је на небесима. Јер гдје су два или три сабрани у име моје ондје сам ја међу њима“ (Мат. 18., 19.—20). С тога и видимо; да апостоли „сви једнодушно бијаху једнако на молитви и у молењу са женама, и с Маријом, матером Исусовом, и браћом његовом.“ (Дела, 1., 14.) — Па збиља, и заједничка. јавна богослужба има велику своју вредности, па и лепоту; јер на таковој богослужби — као што то дивно и врло згодно каже Златоусти светац — верни „љубећи друг друга“, а „имајући срца горе — благодаре Господа“, те „једним устима и јидним срцем славе и васпевају пречасно и великолепно име. Отца и Сина и светога Духа.“ (златоустова литургија). —

Према томе са свим је умесна и оправдана заједничка, јавна молитва, те св. наша мати, црква православна каже и налаже деци својој, да су дужни „молити се Богу и слушати службу Божју сваке недеље и празника“ (I. зап. Бож.)

За заједничку, јавну молитву у сваком верском, па и у хришћанском друштву одређено је било нарочито место. То је место имало своје нарочите име, а и украшавало се друкчије од осталих места и домова. Према томе, треба рећи коју 1) о називу, 2.) о украсу дома молитвена. —

1.) *О називу св. дома молитвеног.* —

Говорећи о називу св. дома молитвеног

не мислим се и опет дотицати оних, духу хришћанске љубави скроз противних назива, које назарени нашем дому молитвеном придевају; доста је и оно, што сам у I. одељку навео. Овде хоћу да наведем, како дом молитвени називамо ми, а како, назарени. Истина, да назив дома молитвена није нешто нужно и врло важно, не сачињава суштине па ни основа вере; али ипак и расматрање о називу дома молитвена показаше нам и доказати, колико назарени право имају, кад говоре да се они строго и у свему придржавају — св. писма.

Православни називају св. дом молитвени обично „црквом“. Тако га пак називају с тога, што се тим именом дом молитвени и у св. писму назива: „И уђе Исус у цркву Божију и изгна све, који продаваху и куповаху по цркви.“ (Мат. 21., 12. — види: Мар. 11., 15.; 13., 1.; Дела 2., 46; 3., 1.; и др.)

Пре него што наведем, како назарени називају дом молитвени добро ће бити да напоменем, како се назарени радо хвале и тиме, како они „знају св. писмо напамет“; и то они радо истичу, као неку превагу над нами и нарочиту заслугу пред Богом, јер из особитог поштовања к Богу и нарочите тежње да му угоде, они реч Божију научише — „напамет“. Све да је и тако, ипак то не би било нешто необично, чудновато, непојмљиво; јер држећи се искључиво св. писма и читајући га непрестанце, није ни чудо, ако га и знају „напамет.“ Међу тим православна црква при богослужби употребљује многе и опсежне књиге а уз св. писмо; па све то знати, има и само св. писмо „напамет“ научити — свакако је тешко, па и немогуће; па има у православљу људи, који су не само у св. писму, него и другим књигама црквеним дост' окретни и брзо се наћи могу. Али колико је истина то, да назарени знају св. писмо „напамет“ доказаће следеће. —

Отишавши једном у назаренску богомољу запитих их: како они називају дом молитвени? На што „старешина“ одговори: „скупштина“ или „кућа скупштинска.“ Кад их запитих: а зашто га не називају „црквом?“ на које „старешина“ — некако иронично — одговори, да они дома молитвена с тога тако не називају, што реч „црква“ значи заједницу оних људи, који у Христа верују, и што се зграда дома молитвена тим именом назвати не може; ово потврдише још неколико угледнијих и у вери

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

вештијих назарена. Чувши то запитам: нема ли у св. писму места такова, на коме се баш сâми дом молитвени, т. ј. зграда или зидови „црквом“ називају? — Што они још са већим чуђењем и још већом пронијом — одрекоше. Кад сам своје питање и по други, па и трећи пут поновио; и кад сам видео, да они при своје остају, и са све већом и већом поузданошћу тврде, да места такова нема — расклопим св. писмо и прочитам им наведени 12 стих 21. главе Матејеве. На што они — лицем већ не тако, као пређе веселим — признаше и потврдише, да се дом молитвени у св. писму „црквом“ назива и да би га и они тако назвати и називати — могли.

Дакле: назарени знају и признају, да би они дом молитвени „црквом“ називати могли; па ипак га тако не називају, и ако га би га тако називати не само могли: рећ и требали — из уважења св. писма и његових назива, него га називају „скупштином“.

За што? А за што би друго то чинити и могли, него само за то, да већ и називом самим покажу не само разлику, него и одлику свога, од нашега дома молитвенога, а тиме, да како и превагу нововерства над староверством. Клонећи се и бегајући од свега староверскога не ће они ни самим називом староверскога дома молитвеног да окаљају чистоће и светости свога дома молитвенога; јест, не ће они тога да чине баш ни онда, кад знају и признају, да су староверци назив дома молитвенога из св. писма узели, а да њихов назив дома тога у св. писму основа нема. —

Кад год се у св. писму — бар новoga завета — хоће да значи молитвени дом увек се и искључиво употребљава назив „црква“, а никад који од других назива, као: зборница, сабор или скупштина — Зборницом се назива старозаветна богомоља; сабором и скупштином назива се скуп људи, сакупљених обично у стварима световним, грађанским (Дела 5., 34. — 13., 43. — 19., 32. и 39. — 22, 30. — 23., 1. 15. 20. и 28.); а — колико је мени познато — само се на једном једитом месту св. писма именом „скупштине“ означаје молитвени скуп људи, тако св. ап. Павле опомиње верне, да „не остављају скупштине своје као што неки имају обичај...“ (Јевр. 19., 25.)

Да како, да се именом „црква“ означава и верска заједница људи (Дела 14., 17. —

Еф. 2., 21. — Гал. 1., 13.) Но то ништа не смета, да се и сâми дом молитвени тим именом назвати може. Но назарени бегају и од овог, као и од свију других староверских назива.

2.) *О украсу св. дома молитвеног.* —

Као место искључиво за молитву одређено св. молитвени дом и украшава се тако, како, ће и видљиво показивати, на коју је циљ одређен, као и да кроз око утиче и доприноси што већем молитвеном расположејау оних, који су у њему сакупљени. —

Говорећи о украсу дома молитвенога не ће се дотичати спољашњих, него само унутрашњих украса. Молитвени дом, а нарочито хришћански украшава се унутрашње: иконама, литијама, барјацима, рипидама и крстовима. Све се ово да свести на двоје: икону и крст, јер се литије, барјаци и рипиде дају подвести под „икону“, јер се они не уносе и не смештају у дому молитвеном ради оне материје, из које су направљени, него једино ради оних светитељских образа, који су на њима. —

Од главна два украса дома молитвенога — икона је старијег а крст млађег порекла; икону је црква примила из старозаветне цркве, а крст је украс строго цркве Христове. Према томе рећи ћу коју прво о икони, а за тим о крсту. —

а) *О светим иконама.* —

Тек што је Бог ослободио изабрани народ Израилски роштва Фараонског, извео га из Мисира, превео преко црвенога мора, довео га у пустињу Синајску и дао му преко изабраника свога Мојсија законе, којих ће се у животу своје придржавати имати — саопшти Бог Мојсију, да би желио имати у народу, своје „светињу“, да тако у своје народу, а међу синовима Израилевима „настава“ (II. Моје. 25., 8.); с тога заповеди Мојсију, да од „синова Израилевих скуп прилог“ (2.) и да тим прилозима „начини шатор и ковчег од дрвета ситима“ (10.) а да га начини по „слици“, коју ће му Бог „показати“ (9.) У тој светињи, у том „шатору“, а на заклопцу од ковчега, у ком ће бити положена „сведочанства“ од Бога дата (16. и 21.) имао је Мојсије — према Божјој одредби „начинити два херувима златна... једнога на једном крају, а другога

на другом крају“ (18.—19.); та два херувима имали су „бити лицем окренути један другом и раширити крила у вис, да заклањају крилима заклопац“ (20.) И кад се Бог буде јављао синовима Израђљевима, састајао са Мојсијем и разговарао с њиме — јављаће се састајаће се и разговарати са Мојсијем баш у тој „светињи“ у „шатору“ том, и то над ковчегом „озго са заклопца између два херувима“ (22). — Но не само да херувими беху начињени на заклопцу ковчега завета, него и на завесама шатора, којих беше на броју десет, беху извесни херувими, да како, многи. (26., 1.) —

Исто тако беху извесни херувими и на завеси, која је делила у шатору „светињу од светиње над светињама“, у којој беше „ковчег од сведочанства“. (31. и 33.). —

Па како је Бог Мојсију заповедио, тако је Мојсије све и направио односно по вештим људима направити дао. А кад је све то зготовљено и освећено било, Бог се доиста јављао и разговарао са Мојсијем и овоме наредбе издавао „из шатора од састанка“ (III. Мој. 1., 1.—IV. Мој. 12., 4.)

„Шатор од састанка“ са „ковчегом од сведочанства“ беше прва и једина „светиња“ изабранога народа; и то светиња покретна, коју је народ са собом носио, куд год је ходио. И тако је то било све док Соломон не сазида „дом Господу“ (I. Цар. 6., 1.) И у Соломоновом храму у „светињи над светињама“ беху два велика златна херувима (23.), а и све зидове дому у наоколо искити (Соломон) „развијем херувимима“ (29); па и на двокрилним вратима, како онима, која водеше у светињу над светињама“, тако и онима, која водеше у цркву беху „изрезани херувими“ (31.—32. и 33.—35.)

Као што видимо, „светиња“ старозаветна, и то како она покретна, „шатор од састанка“, тако и она стална, зидани храм Соломонов, беху испуњени иконама, сликама херувима, или од дрвета начинењима, или у дрвету изрезанима, или на платну извезенима.

Преко 400 година постојао је храм Соломонов, а тада Навуходносор, цар Вавилонски, освоји Јерусалим, и однесе све благо дома Господњег... и полуна све судове златне, које бјеше начинио Соломон, цар Израђљев, за цркву Господњу... (II. Цар. 24, 13.), а после неког времена „Невузардан, заповједник

стражарски, и слуга цара Вавилонскога дође у Јерусалим и попали дом Господњи“. (25, 8.—9.) Када је после 70 год. Кир, цар Персијски, учинио крај царству Вавилонском, те завладао и земљом изабранога народа Божјега, одма на почетку царовања свога дозволи он Јудејима повратак у Јерусалим и да подигну порушени храм, те им изда и све златно и сребрено посуђе, које су Вавилонци из храма Јерусалимског однели. (Јездра, гл. 1.) И тако храм буде изнова подигнут. Какав беше тај други храм, не каже се; али да је он лепотом заостао иза првога храма сведочи то, што „многи од свештеника и Левита и главара домова отачких, старци, који бјеху видјели пређашњи дом, плакаху иза гласа гледајући дом, који се осниваше (3., 12.) Но и ако други храм лепотом и велелепношћу својом не беше раван првом храму, ипак закључивати и веровати смемо, да је и други храм иконама, односно сликама херувима украшен био; јер кад је Бог изређао Мојсију, шта има направити и напоменуо му како то има направити, доладе: „То нека је уредба вјечна кољенима њиховијем међу синовима Израђљевима“ (II. Мој. 27., 21.)

И ако је други храм од првога сјајем лошији био ипак је „слава овога дома пошљедњега била већа, него она првога“ (Агеј, 2., 9.); јер је овај други храм Христос, син Божји, походио: у њега је донет као дете од 40 дана. да буде „метнут пред Господа“ (Лука, 2., 22) у њега је дошао као дечак од 12 година први пут на празник пасхе са својим родитељима (42.); у њега је долазио са ученицима својима о празнику пасхе. (Јов. 2., 13.—5., 1.—6., 4. и 7., 10.—11., 55. и 12., 12.—18.)

(Наставиће се.)

Сечуј некад и сад

Написао

Јер. Димит. Јанковић, епарх. бележник вршачки

Неоспорна је ствар да је варошица Сечуј (у Барањи на Дунаву) у опште, а посебице за нас овопределне православне Србе место историјске знаменитости.

Не дотичући се *општите* историјског значаја, после мухачке битке (1526.), ове, по положају свом пријатне варошице, рад сам, да

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

о њој, као за нас Србе знаменитој, некадањој престоници патријарха српског коју рекнем.

Неки Срби су се у Сечуј још почетком 16. столећа могли доселити, кад је махом насељена Србима сва Барања. Ти су Срби дошљаци пре тога живели у Бачкој и у Срему, па „неимајући уздања, да ће их краљ од навале турске, која се год. 1521. августа под Београдом искупила, одбранити, напустише Срем и Бачку, па се доселише у Барању.“ (Види: Прошлост, установа и спом. уг. краљ. шајкаша од Газр. Витковића, Београд 1887. стр. XXXIII.)

Није дакле искључено, да су се, како овом приликом тако и пре и после тога, течајем XIV. века н. пр. са св. Стеваном Штиљановићем 1508-е године насељени у Барањи и по сведочби дворског свештеника Цара Максимилијана: Стевана Герлаха од Толне до Бугарске границе налазећи се Срби (Szalay S. Adalék a magy. nemz. tört. Pest 1861. стр. 221.) бар делимично и у већ и по положају своје згодном Сечују настанили.

Међу тим главна сеоба Срба у Сечуј била је у последњим деценијама XVII. века кад се оно, које навалом турском гоњени, које привилегијама зајамченом лепом будућности примамљени предци наши у ове крајеве, које ми данас заузимамо у мањим већим групама доселили. Тада се настани и у Сечују са патријархом Арсенијем око 900—1000 правосл. душа. — Сечуј је тада био на измаку своје искоријске славе. Прогоњени Турци оставише свој град, који се звао „Караула“ и места скоро сасвим опустошише. Остало је тек неколико породица Хрвата и то су били са можда већ тамо налазећима и неколицином Срба, староседеоци места, које дошљаци Срби затекоше. Настанивши се претци наши брзо се прилагодише начину живота. Барањанци, што им је у Сечују већ тим лакше ишло, јер су у месту они били по броју свом меродавне чињенице. А да је заиста до 1000 душа православних Срба доселило, може се закључити и израчунати из постотка са којим народ од године до године као систематично бројно на жалост онада.

Како је положај места на Дунаву згодан, како су земље плодне, поднебље здраво, а напослетку, што је блажене памети патријарх Арсеније III. Чарнојевић био са овопределим околностима задовољан, за добро је нашао да замоли цара и краља Леополда I. да му (т. ј.

патријарху) поклони у властелинство замак Сечуј.

Цар се даровним својим писмом, од 28. априла 1697. у Бечу датираним, тој молби одазове и поклони патријарху Арсенију III. као и свима његовим у архиепископству пројемницима, замак и град, и ујамчи сигурност и очување права на посед „cum facultate per anni decursum quatuor nundinas celebrandi“, а год. 1698-е „jure perennali“. Према томе патријарх био је власник само замка и града, а не уједно и земаља које је цар Леополд неком свом верном, племићу Петру Јагошићу још 1660. за учињене царској породици заслуге даровао. (Gosztanyi: D. Szekesömonogr.). И тако варош Сечуј постаде патријарашком престоницом год. 1698-е. Добивши патријарх право властелинства над замком и градом, сигурно је сазидао себи и придворнима сходан дом. Обично се држи да је тај дом и данас постојећи у Сечују т. зв. резиденција. Но ниже ћемо видети да се тешко може веровати, да је наводно патријархом зидани дом све до данас остати могао.

Када је већ стан за патријарха сазидан био, и кад је патријарх у месту становао, морамо претпоставити да је и цркве било. Но кад је, и ко је исту подигао, не зна се сигурно. Тек год. 1721. налазимо прве податке о цркви, где се вели, да постоји и да је посвећена св. о. Николају.

Иста је црква по предању — забележеном многогодишњим заслужним парохом поч. Јованом Бољарићем — била јако широка и пространа тако, да је садања тек половина старе цркве. У цркв. порти имаде једна надгробна плоча, од год. 1734. која је од садање цркве ширином исте удаљена, а „црква наша стара била је над истом гробницом“ пише пок. Бољарић; према томе излази, да је стара црква толико широка, колико је садања дугачка. Но то би била заиста колосална зграда, а невероватно је, да од таке зграде до данас ништ' не остане. Ништа мање, стара, патријархова црква ипак била је шира од данашње, што се види по садашњем иконостасу, који је већ наводно и стару цркву красио. Наиме у место 12 тек 10 ликова апостолских имаде, што сведочи, да су у своје време, кад је исти иконостас у нову (садању) цркву намештан, због тесноће, две му крајње, подоста велике и широке иконе одстранили.

Како је била иста црква снабдевена, незна се, јер нам осим иконостаса ништа није из ње остало. Утвари су новијег порекла. Суђећи ипак по однешеним и данас махом у Карловци у саборној цркви налазећим се неким драгоценостима, а и иначе. претпоставити је, да је као патријарашка, архијерејска црква лепо украшена и снабдевена морала бити.

Познато је, да патријарх Арсеније III. није дуго био властелин сечујски. У првој деценији 18. века пресели се у Сентадреју, по том у Карловце. — Кад је патријарх Сечуј оставио, постаје исти епископском резиденцијом. Епископи су становали у патријарховом дому а издржавали се из прихода лепог винограда, земље и ливаде (исти и данас чине добро и приход епископа будимског) и осталих својих штоларних прихода.

Не спада на ствар, ал држим да је занимљиво забележити плату будимског епископа у почетку 18. века. —

Епископ је имао од сваког пароха по броју душа у парохији годишње 1—3 царска дуката; исто је тако плаћао и народ од сваког брачног пара до 6 фор.; свака је општина имала давати епископу извесну количину жита или у опште извесни постотак од усева, или је могла у место семена платити 8, 12, 16, 20 фор. — Кад се ко женио, имао је епископу платити 2, 4, или 6 шестака према томе у који је брак ступао. За освећење дома имао је епископ 4 или 8 фор.; за разрешење од епитимије могао је искати, колико је хтео, од парничара добивао је 10—30 фор. за укуп по једно теле или јуницу (Gosztonyi: Dszkesö monogr).

Српски је живаљ у та времена у месту једнако владајући био. Истина, да се број душа увек на једној мери налазио, док се остали, т. ј. иноверци које досељењем које природним путем од године до године мнџили. Међу тјм природна је ствар што наши нису јако напредовали. Тадање околности, положај Срба међу народом који га је непријатељским оком гледао, учиниле су, да су Срби, као и увек, сами себи остављени били. Нису се мешали са туђином, што је после узроком било, да се као племенита раса нису јако ни плодили. —

Све до 1736. године живео је српски народ у Сечују доста пута узнемирен нападајем т. зв. куруца, а није се баш ни са суграђанима својим слагао. За ово време становали

су епископи стално у Сечују; међу њима најзначајнији био је епископ Никанор (Мелентијевић) у трећој деценији прошлога века.

1736. године букне пожар, коме постаде жртва скоро цела варош, изгоре и наша и римска црква. Да је тај пожар 1736. г. био сведочи о том архив варошки. Међу тим у књизи евангелија, која је штампана 1701 у Москви, царској типографији за Петра Великог, на корицама изнутра стоји о истом пожару белешка **Въ лето гниѣ ꙗѳѣла: срећно пошадшымъ намъ ч. . . (?) слѣчи се г(оди)не о(кто)вр.** Дг. ноѳивати намъ въ богомъ снабдеваемоѣ варош(и): **Сечѣк** где любезно че(ст) **еѳархъ Сѳимеонъ** и **Гср. вировъ сѣ** остали гдри **Хрїсіани насѣ** прїеше **вогъ имъ** въ благи **желлемаѣ** исполнїѣ и даровао имъ по **радость и веселїе** (.) **кеше немало** цела **варошъ** и **црквы** **погореле.** **Сѣж . . . писахъ** **гене** 1741.

Б. М. Архіепископъ **пеккы** **въсемже** **Србе** **Славкномъ** **Българомъ,** **Далмаціи,** **Босны,** **Шлакон,** **вбонполъ** **Дѣнава** и **целагѣ** **Іллурїка** **Патріархъ.**

Арсеній Четврти с р.
рскою “

Тешко је претпоставити да се патријарх, ако је он ту белешку писао (бар манупроприје имаде!) у години помео; да је година једанпут само забележена, ма да тешко, ал’ ипак би могао човек допустити, да је погрешно забележена. Ал у почетку белешке јасно стоји **ꙗѳѣла**, као и на крају исте 1741. — Белешка пак у варошкој архиви јасно бележи, да је пожар био 1736-е. Које је истинито? Или је ово други неки велики пожар био? Невероватно! Или можда оно и није аутентична патријарха Арсенија IV. белешка?

Како предање и горња белешка сведоче, у то време, кад се овај пожар десио становао је у резиденцији неки ексарх Симон, који је био заменик епископа. (Сигурно је имао административан делокруг, био је као окр. протопрезвитер), те је као такав не једанпут сазивао подручно му свештенство у резиденцију да се о потребама посаветују.

Настојањем његсвим, а и урођеном им наспрам вере своје оданошћу побуђени, почели су Срби Сечујци да граде нову цркву а са црквом по свој прилици и дом онај, који и данас постоји.

Предање каже, да је кућа у којој данас

парох станује, зидана још патријархом Чарнојевићем Рекао бих, да је то тешко веровати, кад се следеће у обзир узме. Како је стара црква још ближе стојала истом дому него данас (а и сад није веће растојање од 15 м.) и како је приликом пожара 1736 (?) црква изгорела на скоро и цела варош, некако је чудно, откуд да је двор спасен од ватре а црква да није?! По свој прилици изгорио је онда Чарнојевићев дом, а овај, који и данас постоји, јесте производ доцнијега времена, и то сазидан је са црквом заједно око 1740—50-е године, иницијативом ексарха Симона, и епископа Василија (Димитријевића). Тај дом управо и није једна кућа, него три куће. Прва, која је на улици броји три собе, од којих је једна јако пространа, сигурно је служила за трапезарију, а у другим двома је епископ становао. — Друга је кућа служила за стан придворнима, а трећа је била стаја. Народ се и данас као са неким поштовањем и пијететом односи ка истом дому и „двором, резиденцијом“ га назива. Изглед је еће се на томе дому стражњи део за 2—3 године сам од себе немаром не зна се кога срушити. Зидови су му се већ тако провалили да би човек на коњу могао ући а да се не сagne.

(Свршиће се.)

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Избор посланика). У Карловцима је изабран, са већином од 109 гласова, кандидат автономне странке г. *Др. Петар Станковић* против кандидата коалиране опозиције г. *барона Јована Живковића*. Избори у свима епархијама — осим Вршачке — по приватним вестима, испали су у корист сједињене радикалне-либералне опозиције. У Вршачкој епархији обављени су избори јучер — у суботу. Пошто до данас још нису стигли званични извештаји о обављеним изборима, то ћемо резултат избора моћи саопштити тек у наредном броју.

(Радња епархијских власти у Темишвару.)

II. *Епархијски административни одбор* у Темишвару држао је редовну месечну седницу своју дана 4. (15.) јуна 1897., под председништвом преосвећеног господина *Никанора*, епископа дијецезана и решио је у истој између осталих и ове важније предмете: Услед односног отписа високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе позваће се црквена оп-

штина у Лукаревцу да предложи изворне документе о употреби државне припомоћи, добивене у прошлој години од споменутог високог министарства. — Известиће се црквене општине у Ђиру и Кечи о односним одлукама високославног Саборског Одбора, којима су одбијене односне молбе истих црквених општина ради опроста дужиног верозаконског приноса и саборских трошкова; даље црквена општина у Ченеју о томе, да је високослави Саборски Одбор одбио њезину молбу „ради ублажења наредбе у ствари оврхе дужиног верозаконског приноса и саборских трошкова“, али да јој је дозволио да о упитној дуговини може издати обвезницу у прописаној форми, на ће се ради исте дуговине поведена оврха обуставити моћи. — Доставиће се управама подручних манастира Бездина и Св. Ђурђа високослави Саборским Одбором установљени прорачуни истих манастира за годину 1897., и позваће се споменуте управе манастирске, да прорачуне поднесу свагда до 30. септембра надлежној епархијској власти. — Известиће се Сава Савин из Арадгаја о односној решидби високославног Саборског Одбора, којом је одбијен уток његов против две одлуке епархијског административног одбора у ствари накнаде црквено-општинској благајници Арадској у износу од 15 фор. и 5 фор. ав. вр. — Известиће се јереј Светозар Павловић о односној одлуци високославног Саборског Одбора, којом је с молбом својом у предмету проширења парохијског дома упућен на надлежну епархијску власт. — Доставиће се високослави Саборском Одбору списи у уточном предмету јереја Светозара Павловића против одлуке епархијске власти у предмету плаћања половине станарине личном помоћнику његовоме. — Позваће се Пера Јовановић из Парца закупник тамошње залишне парохијске сесије, да се изјасни о томе кад је од споменуте сесије одузето 7 јутара земље, којим поводом и на који начин се је то збило. — Доставиће се високослави Саборском Одбору у Карловцима закупни уговор склопљен са Симоном Бриком 1884. године у погледу пустаре Цере. — Узето је на знање, да је високослави Саборски Одбор дозволио обуставу оврхе наведене ради дужиног верозаконског приноса и саборских трошкова против црквене општине у Вел. Бечкереку и да је обустава те оврхе президијалним путем код надлежне политичне власти замољена. — Доставиће се високослави Саборском Одбору на ново зготовљени инвентари о иметку епископије Темишварске. — Доставиће се јереју и протонамеснику Драгољубу Живковићу, пароху Модошком, од епархијског административног одбора у Вршцу

враћени призив његов против једне одлуке исте епархијске власти у ствари станарине. — Доставиће се подручним црквеним општинама и подручном свештенству с препоруком позив епархијског школског одбора Пакрачког позив на прилагање за подизање и издржавање интерната за српску вероисповедну учитељску школу у Пакрацу. — Одобрен је закључак црквене општине Темишварско-градске у предмету издавања под пајам вандражбеним путем једног стана у предњем црквено-општинском дому. — Позваће се црквена општина у Нађлаку, да се има потпуно из нова организовати, будући није у стању доказати, када се је то последњи пут збило. — Издаће се сходно учутство црквеној општини у Ђали у предмету постојања неких стајаћих тасова. — Донесено је сходно решење у спорној ствари јереја Велизара Тубића и црквеног одбора Срп. Елемирске. — Узет је на знање избор новог председника у црквеној општини Чока. — Издаће се на изјашњење црквеној општини у Фењу пријава јеромонаха Самуила Поповића због неуредног издавања платне свештеничке. — Позваће се црквена општина у Араду, да саопшти из каквих средстава мисли она подмирити припомоћ од 100 фор. вотирану на издање српске гимназије у Новом Саду као и припомоћ од 50 фор. вотирану своје црквењаку. — Издаће се сходно учутство удовој попадији Милеви Недељковић у ствари њезиног потраживања против црквене општине Каначке односно против неких бивших свештеника Каначких, који су порез од сесије парохijske остали дужни, па га је пок. јереј Павле Недељковић исплатио. — Упутиће се црквена општина у Сиригу да накнади јереју Сретену Јовановићу тамошњем пароху трошкове путовања ради донашања св. мира. — Донесено је сходно решење у ствари збацивања Стевана Жупанског са звања деловође у црквеној општини у Меленцима као и у предмету сталног попуњења места деловође у тој црквеној општини. — Узети су с одобрењем на знање закључци црквене општине у Карлову у погледу купна једне куће као и у предмету класифицирања и начина продаје црквених столова. — Издаће се на изјашњење црквеној општини у Меленцима пријава поднесена против исте општине због суспензије татора и отпуштања купалишних органа неких. — Узета је с одобрењем на знање обнова неких управних органа у црквеној општини у Рудни. — Узети су с одобрењем на знање закључци скупштински црквене општине у Срп. Итебеју од 27. априла 1897. године. — Позваће се јереј Иван Алексић, да даде нека разјашњења у ствари порезних терета на па-

рохијској сесији у Сараволи. — Саопштиће се угарском деоничарском друштву за асфалтовање у Будапешти изјава црквене општине у Срп. Вел. Св. Миклушу у предмету тражбине против исте црквене општине за асфалтовање подигнуте. — Упућен је руководатељ епархијског фонда, да исплати из истог фонда, Српској манастирској штампарији у Карловцима рачун њезин за штампање епархијског шематизма; уједно су донесени сходни закључци у предмету цене и продаје истог шематизма, да би се трошкови око издавања истог шематизма покрити могли. — Изаслан је овоепархијски фискал др. Светозар Димитријевић, да извиди пријављене нередне у крилу црквене општине Сока. — Узети су с одобрењем на знање закључци црквене општине у Вел. Бечкерек, донесени у скупштинској седници исте општине од 2. (14.) и 9. (21.) марта 1897. године. — Позваће се црквена општина у Турској Кањижи да у ствари замољеног снижења тимошње парохije из II. у IV. плаћевни разред допринесе сведојбу политичне власти о имовинском стању своје као и о имовинском стању појединих верних својих; уједно ће се позвати парох тамошњи да се изјасни у ствари споменуте молбе. — Упућена је црквена општина у Канаку, да имаде продужити најамни уговор у погледу једног тамошњег црквено-општинског здања са садашњим најмопримцем, а свештенику своје да имаде и на даље плаћати станарински еквивалент. — Предложиће се високославном Саборском Одбору у Карловцима на надлежно решење уток јереја Миливоја Шимића, против једне одлуке у ствари изједначења платне од двају свештеника у Срп. Итебеју као и уток Јована Ристића и другова из Темишвара против једне одлуке, којом су наређена извиђења у ствари организације црквено-општинске управе у Темишвару. — Издаће се на изјашњење црквеној општини у Нађлаку тужба Лазе Петровића због нерда у крилу исте црквене општине. — Позваће се иста црквена општина, да на ново избор II. татора кроз орган, по закону на то позвани, изабрати даде. — Издаће се администратору протопрезвитерата Арадског на извиђење пријава Јефте Ракића и другова из Печке против председника тамошње црквене општине због паводних злоупотреба у председничком му звању. — Одобрена је организација црквено-општинских управних органа у Бочару и позвала је иста општина да изврши овдашњи налог у погледу праведног разреза црквено-општинских приноса. — Умолиће се надлежна политична власт, да проведе оврху ради верозаконског приноса и саборских трошкова против црквених општине у Печки, Станчеву и Батањи, које

ше до сад одговориле односно позиву високославног Саборског Одбора у ствари издавања прописаних обвезница за осигурање у питању стојећих дуговина. — Вратиће се црквеној општини у Срп. Св. Петру, призив њезин поднесен, на високо кр. уг. министарство против оног решења високославног Саборског Одбора у Карловцима, којим је иста општина упућена, да имаде разрезати на имућне припаднике своје и онај део дуговине верозаконског приноса и саборских трошкова, који би имали платити сиромашни верни тамошњи, али га због сиротиње платити не могу, с тим да исти призив може непосредно на споменуто високо место подастрети, будући автономне власти такове правне лекове не спроводе на место опредељења њихова. — Упутиће се црквена општина у Десци, да има изабрати новог црквено-општинског председника. — Одобрени су уговори склопљени о извлаштењу неког дела црквено-општинског земљишта у црквеним општинама Шурјан, Ђир и Толвадија у сврху грађења железница. — Издаће се црквеној општини у Моноштру у руковању епархијске власти налазећи се депозитум њезин, који јој је потребан за подмирење трошкова око градње цркве тамошње, и упутиће се иста општина, да у свом делокругу означи, које су још радње на цркви потребне да се изведу осим оних, што су већ у напред као потребне означене. — Узето је с одобрењем на знање обнова једне половине одборника у црквеној општини Батања.

(Г. **Евген Думча**) познати родољуб и добротвор наших школа у Будимској дијецези одликован је од Његова Величанства крестом ордена Франца Јосифа, за стечене заслуге 25 годишњег градоначелниковања његова у Св. Андреји. Живио, и дуго се наносио превишњег одликовања!

(Испит на богословији карловачкој) довршени су. Од 19 слушалаца IV. године један је остао неиспитан (ради болести), један је полагао испите, али му је издавање сведоџбе обустављено док не поднесе писмену радњу, тројица су одбијени на два месеца; од осталих 14 добили су сведоџбу са одликом: Вујин Јован (бачке диец.), Стопић Милан (пакрач. диец.), Витковић Димитрије (бачке диец.) и Рајић Миливој (будим. диец.); са просечно добрим успехом: Брусин Обрад, Пантелић Душан, Поповић Светислав, Марковић Душан, и Максић Никола; остали са просечно довољним.

(Стечајни испит.) Пред архидијецезалним поверењем за полагање стечајног испита положили су тај испит: јереј **Милош Поповић**, администратор парохије у Петровчићу, јереј **Јован Латинкић**, ка-

тихета основних школа у Руми и јереј **Жарко Букић** администратор парохије у Шиду.

(Пчеларски курс у Карловцима). Врли професор карловарчке наше гимназије и познати српски пчелар г. **Јован Живановић**, одазвао се молби неколицине учитеља и одржаће 6. и 7. нашег јула о. г. пчеларски курс на своје конвандуку у Карловцима.

(† **Александар пл. Николић од Рудне**), бивши и краљевски комесар на народно-црквеном Сабору нашем, преминуо је. Лака му земља!

(† **Јереј Стеван Булић**) парох у Бриљаници (Пакрачка дијецеза) преминуо је после дугог боловања. Сарањен је уз велико саучешће свештенства, својих парохијана и народа из околних парохија, 10. (22.) јуна о. г. Лака му земља и вечан спомен!

Нове књиге.

Глас пастира. Прво коло проповеди свештеника **Григорија А. Николића**, протопрезвитератског помоћника. Разних проповеди има у овој књизи 41. — Цена 70 новч. или 1 динар 80 и. д.

Материјал и неке материјале изследовања **По историји Черногорја.** А. **Александрова**, ордин. професор Императорског Казанског Университета. Казань. Типо-литографија Императорског Университета 1897.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

П. н. Господи учитељима и слв. црквено-школским општинама.

Саопштавамо, да смо спремили довољан број „Мале Катавасије“ за основне школе, како би могли задовољити све наруџбине, које нам стигну, а које и очекујемо.

„МАЛА КАТАВАСИЈА“

наша је одобрена и прописана

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

како нашим вел. Школеким Саветом, тако и вис. кр. зем. владом у Загребу.

Она је уређена (редигована) као ниједна до сад по стручњацима на то позванима и надлежнима. Стоји само 20 новч. а велика је 8 штампаних табака са јаким корицама и на доброј хартији. Кад се на више купи дајемо 25% рабата.

Молимо п. н. госпуду учитеље и сл. црквено-школске општине, да нас потпомогну својим наруџбинама, јер само тако ће се стати на пут увлачењу у школе наше и таквих катавасија, које за школу нису.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad Ш. С. $\frac{107.}{\text{зап}}$ ex 1897.

3—3

СТЕЧАЈ.

Да би се звање главног школског референта српских народних школа као и обадва звања епархијског школског референта бачко-будимског и темишварско-вршачког у своје време на наступајућем срп. прав. нар. цркв. сабору поунити могла, расписује се овим стечај на сва три горепоменута места.

Плата је главног школског референта 2000 фор. годишње, 300 фор у име стана, 400 фор. у име путних трошкова и десетогодишња повишица од 150 фор. годишњих, и после 30 годишњег службовања мировина постигнуте плате.

Плата је епархијском школском референту пак 1200 фор. годишње, 200 фор. у име стана, 300 фор. у име путних трошкова, петогодишња повишица од 100 фор. и после 30 годишњег службовања мировина постигнуте плате.

Натецатељи имају своје, сведоџбама о свршеним наукама и евентуално досадањем службовању своме обложене молбенице српском правосл. народном школском савету до 15. (27.) јуна 1897. поднети.

Из седнице српског православног народног школског савета, држане у Карловцима 29. маја (10. јуна) 1897. год.

Председништво школског савета.

Ad број К 2'3/217. ex 1897.

58 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњену парохију V. разреда у Илинцима. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје ваљано инструјирани молбенице путем надлежног протопрезвитератског звања овој конзисторији до 29. јуна (по старом) 1897. припослати.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 29. априла (11. маја) 1897.

Архидијецезална конзисторија

Бр. 12. ex 1897.

59 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место за учитељицу у срп. нар. женској школи сиришкој овим се отвара стечај.

Плата је: 300 фор. (тристотине фор.); за држање пофторне школе: 40 фор. (четрдесет ф.); у име станарине: 50 фор. (педесет фор.); за писаћи прибор: 5 фор. (пет фор.); огрев: сламе колико је преко зиме нужно.

Дужности су учитељице школском уредбом прописане.

Рок пријаве је 6. (18.) јули т. г. када ће се и избор обавити.

Изабрана учитељица наступа своје звање 1-ог септембра т. г.

Молбенице са нужним сведоџбама ваља слаати на потписаног председника.

Примедба: Ако у случају изабрана буде досадашња привремена учитељица гђа Марина Никашинић-Тополац — онда отпада станарина и огрев.

Из седнице м. школског одбора, држане у Сиригу 25. маја (6. јуна) 1897. г.

Рад. Тополац

јереј Сретен П. Јовановић

учитељ-перовођа.

парох-школски председник.

СТЕЧАЈ.

60 2—3

Овим се расписује стечај на једног учитеља на овоместној српској вероисповедној 4-веро разредној мешовитој основној школи, са којом су склопачена ова берива: 200 фор. у готовом новцу, 13½ катестралних јутара ораће земље на коју учитељ и терете сносити има, а јутар од земље најмање 20 фор. годишње аренде доноси, 40 фор. за пофторно предавање, 20 фор. за пероводство ако способан и изабран буде, — слободан стан, са 2 собе, кухињом, јеловником, подрумом, шталогом и баштом, за огрев сламе колико треба, и 10 фор. за дрва — од укупа 1 фор. од имућнији, а 50 н. од осталих где позван буде.

Изабраном учитељу спада у дужност сву поверену му децу у свима законом прописаним наукама обучавати, црквеном појању их учити и у цркву водити, те и сам учитељ при сваком богослуженију присуствовати и за певницом појати има.

Компетовати могу:

Који су Сомборску прецзандију свршили (са дипломом) и који су испит из мађарског језика положили а при том су моралног владања; лична пријава узима се у обзир; а молбенице имају се на овомесни школ. одбор уравити. Рок стечају истиче о св. Илији о. г. ког дана ће се и избор учитеља обавити.

Из скупштинске седнице држане 2. (14.) јунија 1897.

У Мађ. Чанаду 4-ог јунија 1897.

Симеон Шешевић

Мирко Недучић

учитељ и перовођа.

школ председник.

Број 43. ех 1897.

61 2—3

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

На основу скупштинског закључка од 31. Марта (13. Априла) 1897. српске православне црквене општине Ст. Бановачке, а усљед одобрења славног архид. админ. одбора у Карловци од 28. Априла (10. Маја) 1897. бр. А. О. 446/202 расписује се дражба на мањак ради оправљања споља и изнутра цркве и црквене ограде.

По прорачуну износи:

1. Задарска радња	963 ф. 40 н.
2. Столарска, браварска и лимарска радња	1030 ф. — н.
3. Сликарска радња	846 ф. — н.
4. Звонољивничка, за преливање великог пукнутог звона	400 ф. — н.
Укупно 3239 ф. 50 н.	

а.) Дражба држаће се 26. Јуна (18. Јула) 1897. у 9 сати пре подне у већници срп. православне црквене општине.

б.) Дражба ће се припустити, само они дражбеници, који сведоџбом докажу своју стручност односно подузимачи ових радња, који су сличне послове са похвалом радили.

в.) Дражбеници свију ових радња имају пре почетка дражбе 10% пишманлука положити.

г.) Јамчевина ће се повратити подузимачу после обављене колаудације.

д.) Општина задржава себи право поверења према подузимачу.

Ближи услови, тако исто нацрт и прорачун могу се сваки дан у писарни ове црквене општине, а и на сам дан дражбе видети.

Из скупштинске седнице држане у Стари Бановци и (Дунаву) 3. Јуна 1897.

Живко Бута
перовођа.

Павле Зелуг
подпредседник.

С Т Е Ч А Ј. 62 2—3

Овим се расписује стечај на учитељско место српске вероисповедне школе у Станчеву.

Плата учитеља је у новцу 137 фор; у депутату 15 хектолитара жита, 15 хктл. кукуруза, 8 хвати тврдих дрва од куд се уједно и школа гријати има; 20 фор: у име перовођства и 5 фор. наушала; 6 кат. јутара оранице на које учитељ терете сносити има.

Дужности у школи о у цркви су прописане школском уредбом од 1872 год.

Рок стечају траје до св. Илије када ће се и избор обавити, молбе ваља слати подписаноме председништву.

У Станчеву 3. (15.) јуна 1897. г. (Sztancsofalva p. t. Rékás

Спиридон Оберкнежевић
парох адм. председник.

С Т Е Ч А Ј. 63 1—2

За стално попуњење учитељског места, овим се стечај расписује. Плата је учитељу, 400. фор. а. вр. 40 фор. за дрва, 20 фор. за цркв. школ. перовођство, и 20 кибли жита.

Молитељи, који би желили ово место получити, само се таки тражити могу, који су свршили са добрим успехом учитељску школу у Сомбору, те испит из мађарског језика добро положили, а нуз то су са чистим јасним гласом, који у цркви добро поје, који су вешти ноталном певању, де нашу младеж у томе поучавати имаду и могу: — нека своју молбу и сведоџбе до св. Илије подисатој општини поднесу, када ће се и избор учитеља обавити. Сваки се молитељ мора у цркви на дан 22. Јуна и 13. Јула препоручити, јер му се неће иначе молба у обзир узети; друге недеље или празника не треба да на преноруку дође, будући је служба Романска.

У име српске школ. општине.

У Фенлаку, 10. јуна 1897.

Főnlak. u. p. Uj Arad. Temesmegye — Banat. —

Матија Адамовић

Григорий Ђорђевић

школ. старатељ.

парох и председник.

Ad K. 662/108 ex 1897.

64 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења упражњеног места прото-презвитератског капелана у Ст. Бечеју овим се расписује стечај.

Комитенти имају своје ваљано инструиране молбенице путем својих претностављених власти конзисторији овој у року од 30 дана рачунајући од првог уврштења овог стечаја поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке држане у Новом Саду 6. (18.) маја 1897 године.

Председништво.

С Т Е Ч А Ј. 65 1—4

Расписује се стечај на два учитељска места и једно учитељице, на Вероисповедне Школе. Плата је учитељу на III. и IV. разред 600 круна, за пофторну школу 80 круна. за перовођство 100 круна 5 ланаца добре ораће земље, на коју учитељ порез плаћа, од погребне где позван буде 1 круна, 6 метери дрва, сламе за огрев по потреби, стан са две лене собе, кујном, шнајзом и великом баштом. Плата учитељу на I. и II. разреду 800 круна 6 метери дрва, сламе за огрев по потреби, стан са две собе јеловником кујном и баштом. Плата учитељици 600 круна 6 метери дрва, сламе за огрев по потреби, стан са две собе кујном и баштом.

Комптовати могу на сва три упражњена места и свршене учитељице, у случају ако би учитељице биле на учитељска места изабране дужне су о свом трошку певца узети, дужности учитељске означене су шкољском уредбом Рок стечаја траје до светог Илије када ће се и избор обавити. Молбенице имају се са нужним сведоџбама на ово месно-школ. председника послати.

Из седнице месно-школ. одбора држане у Срп. Кларији дана 2. Јуна 1897. год.

Светозар Петровић

Радојко Николић

перовођа.

школ. председник.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.